

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 39830-09-17 דרוקר נ' אליאסי ואח'

לפני כבוד השופט רונן אילן

התובעת: נועה דרוקר

נגד

הנתבעים:

1. יואב אליאסי
2. דניאלה רוקח
3. יניב מאיר לוי
4. יובל וזנה
5. סטניסלב קופולביץ
6. אלדד שוהם
7. אמיר דניאל
8. מתנאל יוסף בוסאני
9. ע.נ.
10. גיא אוחנה עוז
11. Facebook Ireland ltd

פסק דין

לפני תביעה לפיצויים בטענה להוצאת לשון הרע ובייחוס מתקפה של "טרור אינטרנטי". בעקבות פרסום שבצעה התובעת ובו דעתה האישית על פרשת החייל המכונה "פרשת עזריה", העלה הנתבע 1 רשומה המזמינה את הציבור להגיב ובציון העובדה שהתובעת עוסקת במכירת מוצרי מזון. בסמוך לאחר פרסום זה של הנתבע 1, הגיעו לעמוד הפייסבוק של התובעת עשרות רבות של רשומות, רובם ככולם פרסומים המותחים ביקורת בוטה על פעילותה העסקית של התובעת. על מוצרי מזון שהיא מוכרת, ואשר לפי הרשומות שהועלו הינם מוצרים באיכות נמוכה המביאים סיכון בריאותי על קהל לקוחותיה. פנייה שעשתה התובעת לפייסבוק לא הביאה להפסקת שלל הפרסומים, ובסמוך לאחר מכן "סגרה" התובעת את עמוד הפייסבוק שלה ופנתה לבית המשפט.

במוקד התביעה טענת התובעת שלפיה הפרסומים שעשו הנתבעים מהווים "לשון הרע" כלפיה ומקימים לה את הזכות לפיצויים ללא הוכחת נזק. כך כל אחד מהנתבעים 2 – 10 שעשו את הפרסומים, וכך אף הנתבע 1 בטענה שאחריותו נובעת מהיותו "משדל" לביצוע העוולות. ביחס לנתבעים 1 – 10, נדרשת הכרעה בשאלה אם הפרסומים שעשו מהווים "לשון הרע", אם עומדת להם הגנה על הפרסומים ככל שימצא שהם "לשון הרע", והפיצוי שיש להשית אם ימצא שאין כזו הגנה. כך גם ביחס לנתבע 1, כאשר יש לבחון אם הנסיבות שהתבררו מבססים את הטענה להיותו "משדל" לביצוע העוולות.

ביחס לנתבעת 11, חברת פייסבוק, נדרשת הכרעה נוכח הטענה שהיה עליה להתערב בנעשה נוכח היקף הפרסומים והפגיעה בתובעת. על בסיס הדוקטרינה המכונה "הודעה והסרה", עומדת להכרעה השאלה

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 39830-09-17 דרוקר נ' אליאסי ואח'

אם בנסיבות העניין הפרה פייסבוק את התחייבויותיה כלפי התובעת ומה משמעות יש לכזו הפרה ככל שהייתה.

העובדות הרלוונטיות

1. התובעת הינה עצמאית, אשר במועדים הרלוונטיים לתביעה זו (במהלך 2017) פעלה בתחום המזון, ובכלל זה בהפקת פרסומות בתחום הקולינארי. הנתבע 1, יואב אליאסי (להלן: "אליאסי"), הינו מוסיקאי אשר לצד פעילותו המוסיקלית גם נוהג חדשות לבקרים להביע את דעותיו בעניינים שונים אשר על סדר היום הציבורי. הנתבעים 2 – 10 הינם אנשים פרטיים, נעדרי כל קשר זה לזה (לפחות כזה קשר הרלוונטי לתובענה זו), ומעורבותם בתובענה זו נובעת מהפרסומים שעשו בעמוד הפייסבוק של התובעת. הנתבעת 11 (להלן: "פייסבוק") הינה חברה זרה, אשר במועד הרלוונטי לתביעה זו (במהלך 2017) הייתה זו שהפעילה את הרשת החברתית "פייסבוק" בישראל.
2. במסגרת פעילותה העסקית, מחזיקה ומפעילה התובעת "עמוד עסקי" ברשת החברתית – פייסבוק. אותו עמוד עסקי של התובעת, משמש אותה לפרסום תוכן שיווקי הקשור בעיסוקיה, כגון מתכונים ודיונים בעניינים קולינאריים. באותו עמוד עסקי שמפעילה התובעת, אפשרות לגולשים המבקרים בעמוד, גם לתת "דירוג" לעסק, באמצעות סימון כוכבים ומלל. לצד זאת, מחזיקה ומפעילה התובעת ב"פייסבוק" גם "עמוד פרטי".
3. ביום 31.7.17 העלתה התובעת בעמוד הפרטי שלה בפייסבוק, רשומה המתייחסת לפרשה אשר זכתה לכינוי "פרשת החייל אלאור עזריה" (להלן: "פרשת עזריה"). התובעת כתבה כי היא מבקשת לסנן מבין מאגר חבריה את אלו אשר תומכים במי שעמד במוקד הפרשה, אלאור עזריה, ואף כינתה בכינוי גנאי קשים ("טינופת") את מר עזריה ובני משפחתו. בתגובה לרשומה שהעלתה התובעת, בו ביום, העלה אליאסי בעמוד הפייסבוק שלו, רשומה בזו הלשון:

תכנסו לדף של נועה.

ותפרגנו באיזה תגובה מהלב ואיזה כוכב בודד שידעו איזה נשמה טובה עומדת מאחורי האוכל שהיא מוכרת.

4. בסמוך לאחר שאליאסי העלה את הרשומה המתייחסת לתובעת, החלה תנועה ערה של גולשים בעמוד העסקי של התובעת בפייסבוק, כאשר גולשים רבים מביעים במלל דעה שלילית על עסקי התובעת ומעניקים לה את הדירוג הנמוך ביותר האפשרי – כוכב בודד מבין 5 כוכבים אפשריים. בין אלו שהביעו ביקורת על פעילות התובעת גם הנתבעים 2 – 10. ההתייחסות לתובעת באותן תגובות היו בוטות, ולהלן מספר דוגמאות. כך היה אחד אשר כתב באלו המילים:

אוכל מזויע לחלוטין!

לא מומלץ.

בקיצור אל תנסו זוועה של אוכל!!!!!!

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 39830-09-17 דרוקר נ' אליאסי ואח'

ואחר כתב:

לא אכפת לי כמה הקינוחים שלך טובים אם בידיים שמכינות אותם הם ידיים מטונפות של אשה מטונפת המנועה משנאה עצמית ומשנאת חינם. אלוהים ישלם לך.

וגם היה מי שכתב כך:

אישה דוחה שירות דוחה.

וכל אלו רק דוגמאות.

ובין אלו שנכנסו לדף הפרופיל העסקי של התובעת והביעו ביקורת נוקבת על פעילותה – גם הנתבעים 2 – 10.

5. בסמוך לאחר שהחלו אותן ביקורות בעמוד התובעת, נוכח היקף התגובות, סגרה התובעת את עמוד הפייסבוק שלה. ביום 17.9.17, הוגשה תביעה זו.

הטענות, ההליך והראיות

6. לטענת התובעת, חברו להם רבים, בהם גם הנתבעים 1 – 10, ובחרו לבצע כלפיה פעולות שאין דרך אחרת להגדירן אלא כביצוע "טרור רשתי". מתקפה רבת משתתפים הבאה לכדי ביטוי בשלל פרסומים כוזבים על פעילותה. פרסומים שאינם אלא מעשה נקמנות על הדעות שהביעה בעניין שאין לו דבר וחצי דבר עם פעילותה העסקית.

כך הנתבעים 2 – 10, אשר כל אחד מהם בנפרד פרסם הודעות כזב המתחזות להיות "ביקורת" על פעילותה העסקית של התובעת, ולמעשה לא נועדו אלא לבזותה ולהשפילה.

כך גם אליאסי, הנתבע 1, אשר אמנם לא פרסם בעצמו דברי ביקורת על פעילותה העסקית של התובעת, אולם יזם את אותה "מתקפה" וקרא מפורשות לאותם פרסומים מבזים שעשו הנתבעים 2 – 10 ורבים אחרים נוספים.

כל אחד מהנתבעים הללו, נתבעים 1 – 10, ביצע, לגרסת התובעת, עוולה של הוצאת לשון הרע כלפיה, ועשה כן במזיד. מתוך כוונה לגרום נזק לתובעת. על עוולה זו שלטענתה בצעו הנתבעים 1 – 10, עותרת התובעת לחיוב בפיצויים הקבועים בדין ללא הוכחת נזק. עוד מייחסת התובעת לנתבעים 2 – 10 ביצוע עוולה מסחרית ופגיעה בזכות היוצרים שלה.

ביחס לנתבעת 11, פייסבוק, טוענת התובעת כי בעקבות אותו גל של ביקורות השוטף אותה, היא העבירה לפייסבוק בקשה להסרת הפרסום שבצע אליאסי, הסרה שעשויה הייתה לעצור את גל הביקורות הזדוניות שחוותה. פייסבוק, טוענת התובעת, דחתה פנייה זו ובכך למעשה "עודדה באופן פאסיבי" את המשך המתקפה. בהתנהלות זו, טוענת התובעת, הפרה פייסבוק את אותו כלל המכונה "הודעה והסרה", הפרה את התחייבותה כלפי התובעת ולכן גם אחראית לנזקה באותה מידה כיתר הנתבעים.

על בסיס הטענות האמורות עותרת התובעת לחיוב הנתבעים, "יחד ולחוד", בפיצוי בסך כולל של 400,000 ₪.

7. לטענת הנתבע 1, אליאסי, אין לתביעה זו כל בסיס ודינה בכלל סילוק על הסף ככל שהיא מתייחסת אליו.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 39830-09-17 דרוקר נ' אליאסי ואח'

אליאסי איננו מכחיש את פרסום הרשומה ביום 31.7.17, כפי שטוענת התובעת, אך טוען שהעלאת רשומה זו בטאה מחאה לגיטימית כלפי הרשומה שהעלתה התובעת עצמה בקשר עם פרשת עזריה. אליאסי מכחיש את הטענה שברשומה זו בקש להתנכל לתובעת ומכחיש את הטענה שבקש מכל אדם אחר לעשות דבר ביחס לתובעת, זולת מחאה לגיטימית על דבריה שלה. ממילא שאליאסי מכחיש את כל טענות התובעת באשר לאופן פעילותו או השפעתו על פעילותם של אחרים, וכך גם כל אחריות לדברים שלפי טענת התובעת פרסמו יתר הנתבעים. וככל שהיה בפרסום שעשה משום לשון הרע, כטענת התובעת, טוען אליאסי שעומדות לו הגנת אמת דיברתי והגנת תום הלב, וכן טוען שלא הוכח כל נזק שנגרם לתובעת.

8. הנתבעים 2 – 10 הגישו כתבי הגנה וטענותיהם יתבררו אחד לאחד.

ככלל, לא מכחישים הנתבעים 2 – 10 את פרסום הרשומות המתייחסות לתובעת, כטענתה, אך מכחישים את הטענה שהיה בפרסומים שעשו כדי הוצאת לשון הרע כלפי התובעת ואף טוענים להגנה שעומדת להם נוכח זכותם להגיב לעמדה שביטאה התובעת עצמה, בעניין ששני במחלוקת קשה בקרב הציבור.

9. הנתבעת 11, פייסבוק, טוענת שאין לה ולא אמור להיות לה כל קשר לתביעה זו, העוסקת בפרסומים שבין התובעת ליתר הנתבעים, וכך גם אין כל בסיס לטענה שיש לייחס לה אחריות לאלו מנזקי התובעת.

לטענת פייסבוק, בהיותה ספקית שירות המעניקה מסֻדָּת (פלטפורמה) למשתמשים ברחבי העולם, אין לה אחריות לפרסומים הנעשים על ידי הגולשים, ואין לה אחריות במצב בו מי מהגולשים בצע כלפי אחר עוולה של הוצאת לשון הרע בפרסום שעשה. כך כאשר פעילות פייסבוק איננה בגדר פעילות של "אמצעי תקשורת".

פייסבוק מכחישה את תחולתה של דוקטרינת "הודעה והסרה" ככזו החלה ומחייבת אותה, ועל כל פנים, טוענת שאין לדוקטרינה זו כל רלוונטיות במקרה דנא, שכן אין ברישומיה כל תיעוד לפנייה של התובעת בקשר עם הפרסומים נשוא התביעה.

ובנוסף, טוענת פייסבוק, אפילו נמצאה כזו חובה המוטלת עליה להסיר פרסומים, הרי שחובה זו מתייחסת אך ורק לפרסומים פוגעניים ואסורים באופן חד משמעי הניכר על פניו, מצב שלא מתקיים בכל סדרת הפרסומים עליהם מלינה התובעת בתביעה זו.

כיוון שהתובעת מביאה בכתב התביעה גם טענות בתחום דיני זכות היוצרים, מכחישה פייסבוק גם טענות אלו וטוענת שממילא אין לבית משפט זה סמכות עניינית לדון בהן.

10. במקור, הוגשה תביעה זו נגד אליאסי, נגד נתבעים 2 – 10, נגד פייסבוק, ונגד 5 נתבעים נוספים. אף כלפיהם בטענה להוצאת לשון הרע כלפי התובעת בפרסומים שעשו בהמשך לרשומה שהעלה אליאסי. ברור התביעה ביחד לאותם נתבעים נוספים הסתיים (חלקם בהסכמה וחלקם במתן פסק דין בהיעדר הגנה) וכך נותרו להכרעה המחלוקות ביחס לנתבעים האמורים בכותרת פסק דין זה בלבד.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 39830-09-17 דרוקר נ' אליאסי ואח'

11. התובעת תמכה את גרסתה בתצהירה, וכן בחוות דעת מומחה של מר רן בן-זיק, חוות דעת הבוחנת את האפשרות שפייסבוק יכולה הייתה לדעת שמקור התנועה העודפת בפעילות בדף הפייסבוק של התובעת הינה הרשומה שהעלה אליאסי.

פייסבוק תמכה את גרסתה בתצהירו של מר אריק שאדואנס, מנהל מדיניות תוכן בפייסבוק (Public Policy Associate Manager for Content).

מרבית הנתבעים תמכו את גרסתם בתצהירם הם (הנתבע 7 צירף גם תצהיר של אביו, מר שמעון דניאל), ברם חלק מהנתבעים לא הגיש תצהיר (נתבעים 3, 5 ו-9) ואילו הנתבעים 8 ו-10 לא התייצבו לדיון ההוכחות לחקירה על תצהירם.

כל המצהירים אשר התייצבו לדיון נחקרו, וכך גם המצהיר מטעם פייסבוק אשר נחקר באמצעות היועדות חזותית. המומחה מטעם התובעת לא נחקר, מאחר שפייסבוק ויתרה על חקירתו.

דיון

12. במוקד המחלוקות עומדת טענת התובעת לביצוע עוולת הוצאת לשון הרע כלפיה, ועתירתה לפיצוי הסטוטורי הקבוע בגין עוולה זו בחוק איסור לשון הרע, תשכ"ח-1968 (להלן: "החוק").

התובעת מייחסת לכל אחד מהנתבעים 2 – 10 ביצוע עוולה זו בגין פרסום שלטענתה עשה כל אחד ואחד מהם בנפרד.

התובעת מייחסת אחריות בעוולה זו גם לאליאסי, הנתבע 1, אשר לשיטתה היה זה שהדיח את כל יתר הנתבעים לבצע את העוולה כלפיה ולנהל נגדה מתקפת השמצות.

ביחס לפייסבוק, אין התובעת טוענת לפרסום שעשתה פייסבוק בקשר לתביעה זו או בכלל, אך טוענת ששליטתה של פייסבוק בחלופת המידע והמסרים ברשת החברתית שהיא מנהלת, מטילה אף עליה אחריות לנזקי התובעת, ומכאן התביעה נגד פייסבוק.

נוכח זאת, ייעשה הדיון מתוך הפרדה בין 3 קבוצות נפרדות של טענות. ראשית, יבחנו טענות התובעת כלפי כל אחד מהנתבעים 2 – 10; שנית, יבחנו טענות התובעת כלפי אליאסי; ולבסוף יבחנו טענות התובעת כלפי פייסבוק.

13. לטענת התובעת, בצע כל אחד ואחד מהנתבעים 2 – 10 עוולה של הוצאת לשון הרע כלפיה. בין הנתבעים 2 – 10 אין כל קשר (זולת קשר משותף ונטען לאליאסי) ובחינת טענות התובעת תיעשה לפיכך ביחס לכל אחד ואחד מהנתבעים 2 – 10, בנפרד.

כיוון שמדובר בפרסומים שאמנם נעשו בסמוך זה לזה, אך שונים בסגנונם ונעשו בלי קשר של ממש בין הנתבעים השונים, נדרשת ראשית לכל קביעת העובדות הרלוונטיות ביחס לכל אחד מהנתבעים 2 – 10. דהיינו, בחינת הפרסומים השונים, הכרעה אם אכן נעשו על ידי הנתבעים ומה קשר היה לכל אחד מהם לתובעת עובר לפרסום.

בהמשך, לאחר הצבת התשתית העובדתית, יבחנו הטענות ביחס לנתבעים.

14. לטענת התובעת, ביצעו הנתבעים 2 – 10 את הפרסומים הבאים בעמוד הפייסבוק שלה:

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 39830-09-17 דרוקר נ' אליאסי ואח'

הנתבעת 2, דניאלה רוקח, פרסמה את התגובה הבאה:

"איכסססס איזה אוכל, שילשלתי שבוע... תזהרו להתקרב. גם הבן אדם שעומד מאחורי האוכל פשוט זוועת עולם!"

נתבע 3, יניב מאיר לוי, פרסם את התגובה הבאה:

"טעמתי מהאוכל באירוע אחד, זוועה לגמרי, מזדהים איך היא מעיזה למכור את האוכל הזה. בנוסף גורם לכאבי בטן. לא להתקרב!!!"

נתבע 4, יובל וזנה, פרסם את התגובה הבאה:

"העוגה הגיעה מעוכה ומקולקלת, עדיף להכין בבית ולא לשלם."

נתבע 5, סטניסלב קופולביץ, פרסם את התגובה הבאה:

"האוכל ממש מגעיל. מציע להתרחק. הכל מקולקל ולא טרי."

נתבע 6, אלדד שוהם, פרסם את התגובה הבאה:

"לא אהבתי בכלל. אני חושב שזה פג תוקף והמרכיבים מקולקלים."

נתבע 7, אמיר דניאל, פרסם את התגובה הבאה:

"לצערי בנינו על העוגה הזאת לאירוע והגיעה קצת מקולקלת עם ריח של עובש. טינופת!"

נתבע 8, מתנאל יוסף בוסני, פרסם את התגובה הבאה:

"טעם סינטטי ומגעיל מקווה שעוד מישהו לא יעשה את טעות חייו ויזמין משהו בתקווה שהוא טעים."

נתבע 9, ע.נ. (קטיף), פרסם את התגובה הבאה:

"הזמנתי לפני חודשיים ועדיין לא הגיע... מזעזע."

נתבע 10, גיא אוחנה עוז, פרסם את התגובה הבאה:

"אוכל טינופת, יחס על הפנים לא שווה שקל!"

15. עיון בכתבי ההגנה אשר הגישו נתבעים 2 – 10, מלמד שאף לא אחד מהם הכחיש את ביצוע הפרסום המיוחס לו בכתב התביעה.

ועוד מתברר מעיון בכתבי ההגנה אשר הגישו נתבעים 2 – 10, שאף לא אחד מהם טוען שאי פעם פגש בתובעת טרם ביצוע הפרסום, או שאי פעם רכש מהתובעת מוצר מזון כלשהו, או אפילו שהוא מכיר מאן דהו שרכש מוצר מזון של התובעת.

16. הנתבעת 2, דניאלה רוקח, הינה היחידה שטוענת בכתב ההגנה לקשר בין הפרסום שבצעה לשירות שקבלה בקשר עם רכישת מוצרי מזון. אף הנתבעת 2 הודתה כי מעולם לא רכשה אוכל מהתובעת (עמ' 2; ש' 29 בפרוט') ועוד הודתה כי טרם פרסום אותה תגובה, היא עצמה נחשפה לרשומה שהעלתה התובעת בקשר עם "פרשת עזריה" וראתה עצמה ככזו שנפגעת בעצמה מאותה רשומה של התובעת (סעיף 3 בתצהיר הנתבעת 2). עם זאת, לטענת הנתבעת 2, בסמוך למועד הפרסום היא אכלה במסעדה בנמל תל אביב ביחד עם בעלה, אותה ארוחה הייתה עבורה חוויה רעה, וכך גם הרשומה שהעלתה הייתה מכוונת לאותה ארוחה במסעדה בנמל תל אביב (סעיף 13 בתצהיר הנתבעת 2). לטענה זו לא הובאה כל ראיה תומכת ואף לא פירוט. לא הובא שם של אותה מסעדה, לא הובאו מועדים בהם התארחו באותה מסעדה הנתבעת 2, לא הובאו

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 39830-09-17 דרוקר נ' אליאסי ואח'

פרטים על אותה חוויה לא נעימה שחווה הנתבעת 2, ובפרט לא הוסבר מה לאותה ארוחה במסעדה בנמל תל אביב (אם הייתה כזו) ולתובעת. כיצד חוויה רעה בארוחה במסעדה בנמל תל אביב קשורה לתובעת. בהיעדר פרטים אלו, אני מתקשה ליתן אמון בגרסת הנתבעת 2. לא אמון בטענה שבכלל חווה רעה בארוחה במסעדה שאליה התכוונה, אף לא אמון לקשר שחשבה הנתבעת 2 שקיים לתובעת לאותו אירוע שתיארה.

אף הנתבע 7, אמיר דניאל, העלה במהלך בירור התביעה את הטענה שאכן נחשף לעוגות שמכרה התובעת, ואלו אכן היו "מתחת לכל ביקורת". כך מבקש הנתבע 7 לראות בפרסום שעשה ביקורת צרכנית לגיטימית שאיננה מגיעה כדי לשון הרע.

דא עקא, שעיון בטיעוני הנתבע 7 מלמד על "התפתחות" בטיעונים. בכתב ההגנה אשר הגיש, טוען הנתבע 7 במפורש לזכות שעמדה לו להגיב לפרסום שעשתה התובעת בקשר עם פרשת עזריה, ובהמשך גם טוען שמוצרי התובעת דווקא שווקו לציבור באמצעות המרשתת (עמוד 4; סעיף 3 בכתב ההגנה). הנתבע 7 לא טען בכתב ההגנה שהוא עצמו נחשף למוצרים שנרכשו מהתובעת.

והנה, בתצהירי הנתבע 7, גרסה חדשה ושונה לחלוטין. בתצהיר מטעמו (תצהיר הנתבע 7 ותצהיר אביו, מר שמעון דניאל), מובאים פרסומים למכביר מהמרשתת של מוצרי מזון ששיווקה התובעת ומוצגת הגרסה שלפיה "זמן מה" קודם לפרסום בקר מר שמעון דניאל בדוכן מזון שמפעילה התובעת בכניסה לקיבוץ החותרים, במהלך הביקור גם נרכשו עוגות מהתובעת, ואלו נמצאו כעשויות ברמה נמוכה ולבסוף הושלכו לפח.

לא זו בלבד שהטענה לרכישת מוצרי מזון מהתובעת לא נטענה בכתב ההגנה כלל, ולכן מהווה הרחבת חזית, אלא שאף אם לא כן, אין כל דרך להבין כיצד טענה כה יסודית לא הובאה בכתב ההגנה. אין כל דרך להבין כיצד "לא זכר" הנתבע 7 פרט כה מהותי בהגשת כתב ההגנה כ- 5 חדשים בלבד לאחר האירועים נשוא התביעה, אך לפתע "נזכר" באירועים אלו במהלך מרץ 2019, מועד עריכת תצהירי הנתבע 7. ועוד יש לציין שממילא לא הוצגה ולו ראייה אובייקטיבית אחת שתתמוך בטענה חדשה זו, וכל שהציג הנתבע 7 הוא שלל פרסומים שמצא במרשתת על דוכן שהפעילה התובעת בכניסה לקיבוץ החותרים.

ולפיכך, כאשר הטענה מהווה הרחבת חזית, כאשר הטענה לא נטענה בכתב ההגנה, כאשר הטענה הופיעה לראשונה בתצהירי הנתבע 7, וכאשר הטענה לא נתמכת בכל ראייה אובייקטיבית, אני מתקשה ליתן בה אמון ודוחה את גרסת הנתבע 7.

כך נמצא שאף הנתבע 7, כיתר הנתבעים 2 – 10, לא נחשף מעולם למוצרי התובעת והפרסום שעשה נועד אך ורק לבטא תגובה לפרסום שעשתה התובעת עצמה בקשר עם פרשת עזריה.

18. כך ניתן לסכם את התשתית העובדתית הנדרשת לבירור התביעה ביחס לנתבעים 2 - 10:

התברר שכל הנתבעים 2 – 10 אכן בצעו את הפרסומים כטענת התובעת.

התברר שאף לא אחד מהנתבעים 2 – 10 רכש מוצר מזון כלשהו שאפתה או שיווקה התובעת, ואף לא אחד מהנתבעים 2 – 10 גם מכיר מאן דהו שרכש כזה מוצר מזון הקשור לתובעת.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 17-09-39830 דרוקר נ' אליאסי ואח'

והתברר שכל אחד ואחד מהנתבעים 2 – 10 בצע את הפרסום אך ורק כתגובה לפרסום שעשתה התובעת בקשר עם פרשת עזריה, בין אם לאחר שנחשף לפרסום שעשה אליאסי ובין אם נחשף לפרסום התובעת בדרך אחרת.

19. לטענת התובעת, כל אחד מהפרסומים שעשו הנתבעים 2 – 10 מהווה "לשון הרע" כהגדרת החוק.

19.1. החוק קובע כי פרסום לשון הרע מהווה עוולה (סעיף 7 בחוק) ומגדיר "לשון הרע" כדבר שהוא (בין היתר), עלול "להשפיל אדם בעיני הבריות או לעשותו מטרה לשנאה, לבוז או ללעג מצדם" ואף כדבר אשר פרסומו עלול לפגוע באדם, "בעסקו, במשלה ידו או במקצועו".

19.2. כידוע, דיני לשון הרע משקפים ניסיון לאזן בין זכויות ואינטרסים כבדי משקל, ה"מושכים" לכיוונים מנוגדים: הזכות לשם טוב מזה, והזכות לחופש ביטוי מזה. בין זכויות אלו לעיתים נוצר מתח. מתן דגש לחופש הביטוי מאפשר "לסבול" ביטוי פוגעני יותר לשמו הטוב של אדם. מתן דגש דווקא לזכות לשם טוב תקל על תפיסתו של ביטוי ככזה המהווה לשון הרע, ותביא בהכרח לצמצום חופש הביטוי. בין זכויות אלו יש איפה "נקודת איזון". נקודה שעד אליה יושם הדגש על חופש הביטוי ופרסום עשוי שלא להיתפס כביטוי ללשון הרע; וכאשר ממנה והלאה הזרקה יכוון לזכות לשם טוב והפרסום ייתפס כהוצאת לשון הרע. אותה נקודת איזון איננה קבועה. אותה נקודת איזון הרי מבטאת שיקוף של הערכה ערכית ומשתנה בהתאם לנסיבות. ביטוי בפרסום אשר ייתפס כלשון הרע במצב אחד, עשוי שלא להיחשב כלשון הרע בנסיבות שונות (ראו למשל: רע"א 10520/03 בן גביר נ' דנקנר, [פורסם בנבו] 12.11.06, פסקה 1 לחוות דעתה של השופטת אילה פרוקצ'יה).

19.3. בכתבי ההגנה, הועלתה הטענה לזכות שעומדת לנתבעים "לתת ציון" למתכונים ולמידע אשר מפרסמת התובעת (למשל סעיף 21 בכתב ההגנה של הנתבעת 2), או שהפרסומים מהווים "הבעת דעה" שאיננה מגיעה כלל כדי לשון הרע (סעיף 41 בכתב ההגנה של הנתבע 3).

אפשרות למחלוקת שכזו בסיווגו של פרסום, אם לשון הרע הוא אם לאו, קיימת באותה סוגה של פרסומים המכונה "ביקורת צרכנית". סוגה זו של פרסומים, כוללת ביקורת של לקוחות על חווית הקנייה או השירות שחוו מול בית עסק. לציבור אינטרס ברור לעודד פרסומן של ביקורות צרכניות. כאלו שיאפשרו לכלל הציבור לכלכל את צעדיו בצריכת שירותים ויעודדו בעלי עסק להקפיד ולשפר את חווית השירות שהם מעניקים. ממילא גם שככלל, הציבור איננו רואה בביקורת צרכנית ככזו שהיא "משפילה" או "מבזה". אף בית העסק עצמו, אמור הרי להכיר מראש בכך שלצד ביקורות חיוביות עלולות להיות גם ביקורות שליליות, ואין סיבה שייראה באלו השליליות משום "לשון הרע" בדיוק כשם שאין הוא רואה באותן ביקורות חיוביות משום "פרסום" שכנגדו ראוי גם לשלם. ומשכך, ככלל, ביקורת צרכנית איננה מגיעה כדי "לשון הרע" (ראה למשל את עמדתו של השופט גיא הימן בעניין ת"ק 19-03-66003 אנקר ואח' נ' מורנו ואח' [פורסם בנבו] 24.7.19; לגישה שלפיה בחינתה של ביקורת צרכנית תיעשה דווקא במסגרת הגנות החוק ראה את עמדתו של הנשיא, השופט אברהם אברהם, בעניין ע"א (נצ') 5001-02-18 סבטה פוגרבנוי נ' טל חמן [פורסם בנבו] 31.10.18).

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 39830-09-17 דרוקר נ' אליאסי ואח'

כך הכלל. ולכלל גם יוצאים מן הכלל. מצב בו הביקורת על בית העסק בוטה או חורגת מהסביר
בנסיבות העניין, אפשר שהביקורת גם תיחשב ללשון הרע, ולכך ניתן ליישם את אותם מבחנים
אובייקטיביים המקובלים מימים ימימה לסיווג פרסום כלשון הרע.

דא עקא, שלעקרון זה המחריג "ביקורת צרכנית" מגדר "לשון הרע" אין כלל רלוונטיות
למחלוקות בתיק זה. כך, מקום בו התברר שלא מדובר כלל בפרסומים שביסודם קבלת שירות
או רכישת דבר מבית העסק נשוא הפרסום. אותה החרגה של פרסומים המהווים "ביקורת
צרכנית" מתחום הפרסומים המהווים לשון הרע, הרי נועדה לאפשר שיח על אודות שירות
שניתן או עסקה שנרקמה מול בית עסק. החרגה זו שמבטאת אינטרס ציבורי ברור. החרגה זו
לא נועדה להכשיר פרסומים להם אין כל קשר לשירות או למוצר שנרכשו, או לכל קשר צרכני
בין המפרסם לבין בית העסק.

לאחר שנמצא שאף לא אחד מהנתבעים 2 – 10 רכש מוצר או קבל שירות מהתובעת, אין כל
רלוונטיות להחרגה שיש בדין לפרסומים שהם "ביקורת צרכנית", והטענות המבקשות
להתבסס על הגנה שכזו – נדחות.

19.4. טענה נוספת שהועלתה בכתבי ההגנה, הינה הטענה המתייחסת "לזירה" בה נעשו הפרסומים
(למשל סעיף 8 בכתב ההגנה של נתבע 6).

לפי טענה זו, כיוון שהפרסומים נעשו ברשת החברתית, במתחם המכונה "כיכר העיר
החדשה", הרי שהציבור איננו נוטה לתת להם משקל של ממש, לכן גם אין לראות בדברים
שכאלו כדברים המגיעים כדי "ביזוי" או "השפלה" או פגיעה אפשרית בעסק, ויש להקנות
דווקא בכאלו חילופי דעות את הבכורה לחפש הביטוי.

אכן, חדשות לבקרים ימצא שאין מקום לתת משקל של ממש לחילופי דעות במרחב
הווירטואלי, שכן הציבור עצמו איננו נותן לכאלו דברים משקל רב. עם זאת, אין כל בסיס
לניסיון לטעון בצורה גורפת, שכל פרסום ברשתות החברתיות לא יכול להיחשב כשלשון הרע,
וכל מקרה יבחן לגופו. במקרה דנא, הפרסומים נשוא התביעה אינם בגדר הבעת דעה כללית
על דעותיה של התובעת או מחשבותיה. הם אינם חלק משיח כלשהו. הם בסך הכל דברי
ביקורת בוטים וחריפים על פעילותה העסקית של התובעת. דברי ביקורת המציגים את
התובעת כמי שראוי לו לציבור שירחק מהמוצרים שהיא משווקת והובאו במצטבר, כחלק
ממה שנראה כ"מתקפה" על התובעת. לפיכך, בנסיבות המקרה דנא, עשיית הפרסום ברשת
החברתית איננו יכול, מהיותו כזה, לשלול את האפשרות לראותו בגדר "לשון הרע".

וכך, רק להשלמת התמונה, גם הניסיון לטעון שמדובר בפרסום שאיננו יותר מ"זוטי דברים".
טענה שנטענה אף היא בכתבי הטענות (למשל סעיף 6 בכתב ההגנה של נתבע 5). האפשרות
שפרסום לא ייחשב "לשון הרע" בהיותו "זוטי דברים", מתייחסת למצבים בהם נעשה
הפרסום בצורה כזו שכל בר-דעת מבין שאין לייחס לו משקל. אפשר שאלו היו פני הדברים לו
היה מי מהפרסומים נעשה לבדו ובמנותק מכל יתר הפרסומים, אך כשאלו נעשו בד בבד
ובהיקף כה גדול, ודאי וודאי שאין זה פרסום שלא ניתן לייחס לו משקל ואין זה בגדר "זוטי
דברים".

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 39830-09-17 דרוקר נ' אליאסי ואח'

19.5. ולבסוף, בחלק זה של הדיון, טוענים הנתבעים לזכות שעמדה להם להגיב לפרסום שעשתה התובעת עצמה, כאשר זכות זו ממקמת את הפרסומים כחלק מוויכוח מול התובעת ולכן גם אין לראותם כהוצאת "לשון הרע".

באותו פרסום, אכן עשתה התובעת שימוש בלשון חריפה ובוטה, לשון המכוונת לגנות את כל אלו שדעתם ביחס לפרשת עזריה שונה מזו של התובעת. ואף שניתן לתהות עד כמה ראוי לעשות שימוש בלשון בוטה וחריפה כזו בה עשתה שימוש התובעת, אין לכך דבר וחצי דבר עם הפרסומים נשוא תביעה.

אין לפרסום שעשתה התובעת עצמה קשר לפרסומים בגינם הוגשה התביעה, שכן הפרסום שעשתה התובעת התייחס לאותה פרשת עזריה השנויה במחלוקת ציבורית, בעוד הפרסומים נשוא התביעה לא נוגעים כלל לאותה פרשה, לא מתייחסים כלל לדעות התובעת או לדעות אחרים ביחס לאותה פרשה, ובכלל עוסקים בעסקי מזון ושירות שניתנים על ידי התובעת.

אך ברי הדבר שפרסום דעה המיוחסת לאדם, גם בעניין שנוי במחלוקת וגם דעה שבוטאה בלשון חריפה, איננו יכול להכשיר פרסום בעניין שונה לחלוטין ואיננו יכול לבסס הגנה. לא הגנה כזו המבקשת לשלול מהפרסום את היותו בגדר "לשון הרע", אף לא הגנה כזו המבקשת לבסס הגנה מההגנות הקבועות בחוק.

כיוון שאף לא אחד מהפרסומים נשוא התביעה עוסק באותה פרשת עזריה, לא במישרין ולא בעקיפין, הרי שלעמדות התובעת ביחס לפרשת עזריה כמו גם לעמדות כל אחד מהנתבעים 2 – 10, אין כל רלוונטיות בבחינת המחלוקת נשוא תביעה זו, אין בהם כדי לשלול את היות הפרסומים "לשון הרע" ולמותר מלציין שכך גם אין כל מקום להתייחסות לאותה פרשה במסגרת פסק דין זה.

19.6. לאחר שנמצא שהנתבעים בצעו את הפרסומים כטענת התובעת, ולאחר שנדחו הטענות השונות המבקשות לשלול את האפשרות שמדובר ב"לשון הרע" בהיות הפרסומים "ביקורת צרכנית" או "זוטי דברים" או אף "תגובה לגיטימית" לפרסום שעשתה התובעת, אין אלא ליישם את אותם מבחנים אובייקטיביים הרגילים, כדי לבחון אם אכן מדובר בפרסומים שהם "לשון הרע".

וביישום זה, אין מנוס מהמסקנה שכך בדיוק הם פני הדברים.

בפרסומים נשוא התביעה עשו הנתבעים 2 – 10 שימוש בביטויים חריפים וקשים. כאלו המציגים את התובעת כמי שבעיסוקה משווקת מוצרי מזון שרמתם ירודה כדי כך ששומר נפשו ירחק. ככאלו שאינם רק ירודים באיכותם, אלא מהווים סכנה בריאותית של ממש. כך כל אחד ואחד מהפרסומים. וכך גם כל אחד ואחד מהם משפיל את התובעת, מבזה אותה וודאי שעלול לפגוע במשלח ידה.

ואף שאפשר ומידת החומרה של כל פרסום ופרסום שונה בשים לב ללשון ולתוכן, לשוני זה עשוי להינתן משקל בבחינת הפיצי שיפסק, אך אין בו כדי לשלול ממי מהפרסומים את היותו "לשון הרע".

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 17-09-39830 דרוקר נ' אליאסי ואח'

- 19.7. לפיכך, אני מקבל את טענות התובעת, דוחה את טענות הנתבעים 2 – 10, וקובע כי כל הפרסומים שעשו ביחס לתובעת וכמפורט בכתב התביעה – מהווים "לשון הרע".
20. לאחר שנמצא שהפרסומים שעשו נתבעים 2 – 10 מהווים לשון הרע, יש לבחון אם עומדת להם הגנה מההגנות הקבועות בחוק.
- 20.1. עיון בכתב ההגנה אשר הגיש כל אחד מהנתבעים 2 – 10, מלמד כי כולם מבקשים לטעון להגנת תום הלב, ובפרט לזו הנתונה להבעת דעה בסעיף 15 (4) בחוק.
- יצוין, כי הנתבע 7 טען גם להגנת "אמת בפרסום" העומדת לו, אלא שבבסיס טענה זו עמדה הטענה שאכן נחשף למאפים אשר שיווקה התובעת וטענה זו הרי הופרכה. לאחר שנמצא שלא היה בסיס לטענה שהנתבע 7 אכן בקש להביע ביקורת אמתית על מוצרי מזון של התובעת ואף נמצא שלא ניתן ליתן אמון בגרסתו באשר לנסיבות הפרסום שעשה, גם לא עומדת לו האפשרות לטעון להגנה הנתונה למי שעשה פרסום ומבקש לטעון שהיה בפרסום אמת.
- 20.2. סעיף 15 בחוק מונה 12 חלופות נפרדות אשר כל אחת מהן עשויה להקים לנתבע את ההגנה הנתונה למי שעשה את הפרסום בתום הלב.
- כדי להתבסס על הגנת תום הלב, שומה על הנתבעים להראות שמתקיימים שני התנאים המצטברים: האחד, כי עשו את הפרסום בתום לב; והשני, כי הפרסום נעשה באחת הנסיבות המנויות בסעיפי המשנה של סעיף 15 לחוק (ע"א 844/12 דניאל מולקנדוב נ' שרה פורוש [פורסם בנבו], 22.2.17, פסקה 42).
- 20.3. המשכו של החוק בסעיף 16, אשר כותרתו הינה "נטל ההוכחה" ברם תוכנו חורג מהנחיה דיונית גרידא. וכך מורה סעיף 16 (ב) בחוק:
- חזקה על הנאשם או הנתבע שעשה את הפרסום שלא בתום לב אם נתקיים בפרסום אחת מאלה:**
- (1) הדבר שפורסם לא היה אמת והוא לא האמין באמיתותו;
 - (2) הדבר שפורסם לא היה אמת והוא לא נקט לפני הפרסום אמצעים סבירים להיווכח אם אמת הוא אם לא;
 - (3) הוא נתכוון על ידי הפרסום לפגוע במידה גדולה משהיתה סבירה להגנת הערכים המוגנים על-ידי סעיף 15.
- הוראה זו איפה, מאפשרת להתגבר על חזקת תום הלב המוקנית בהתקיים אחת החלופות המנויות בסעיף 15 בחוק. זוהי "חזקה מבטלת חזקה" (לשון השופט מישאל חשין, ע"א 5653/98 פלוס נ' חלוץ, פ"ד נה(5) 865, 895).
- הוראה זו יוצאת מהבדיקה האובייקטיבית של הפרסום והולכת אל נבכי המפרסם עצמו. אל תודעתו שלו. ואם בדיקה זו תגלה כי הפרסום לא היה אמת והמפרסם לא האמין באמיתותו; או לא נקט אמצעים סבירים לברר את האמת עובר לפרסום; או אם התכוון לפגוע במידה החורגת מהמידה הסבירה הנדרשת להגנת הערכים המוגנים – כי אז אין אפשרות לראות

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 39830-09-17 דרוקר נ' אליאסי ואח'

במפרסם כמי שנהג בתום לב. אותה חזקה שאפשר וקמה, או תקום, לפי החלופות של סעיף 15 בחוק – תישלל בחזקה הנוגדת.

"החזקה החיובית מסתפקת בבדיקת הפרסום ומידת סבירותו, ואילו החזקות השליליות מתמקדות גם במפרסם – ואף ביסוד הנפשי שלו. החזקה השנייה מבין החזקות השליליות בודקת גם "יסוד עובדתי" של המפרסם. המסקנה מסקירה זו היא שאכן תום לב בהקשר של לשון הרע כולל היבטים אובייקטיביים וסובייקטיביים. הרשימה ב"סעיף החזקות" איננה ממצה את כל האפשרויות שיכולות ללמד על קיומו או היעדרו של תום לב, ברם, כאמור, היא מצביעה על כיוון. בתמצית: על הפרסום להיות סביר, אין לפרסם דבר שהמפרסם לא האמין באמיתותו, יש לנקוט מראש אמצעים סבירים לשם בחינת אמיתות הפרסום, ואל למפרסם להתכוון לפגוע יתר על המידה...". (דנ"א 2121/12 פלוני נ' ד"ר אילנה דיין אורבך [פורסם בנבו] 18.9.14, פסקה 7 בפסק הדין).

לפיכך, אם יתברר ביחס למי מהנתבעים שמתקיימות הנסיבות הקבועות בסעיף 16 של החוק, כי אז תישלל חזקת תום הלב של אותו הנתבע, וממילא שיופרך התנאי ההכרחי לביסוס הגנת תום הלב ותישלל ממנו האפשרות להתבסס על הגנת תום הלב הקבועה בסעיף 15 של החוק.

20.4. כל הפרסומים שעשו נתבעים 2 – 10, ללא יוצא מן הכלל, מראשון ועד אחרון, כללו ביקורת על פעילותה העסקית של התובעת. לעיתים בלשון בוטה יותר ולעיתים בלשון בוטה פחות, אך כולם מתחו ביקורת המציגה את התובעת ככזו אשר איננה מכבדת את לקוחותיה, איננה מעניקה שירות הולם ללקוחותיה, ואפילו ככזו המכינה ומשווקת לציבור הרחב מזון קלוקל, באיכות ירודה, ובתנאים המסכנים את בריאות הציבור.

וכל אותם פרסומים גם נעשו על ידי הנתבעים 2 – 10 מבלי שמי מהם אי פעם טעם או אפילו ראה מזון כלשהו אשר משווקת התובעת. כך כבר נקבע לעיל ובכך הרי גם הודו מרבית הנתבעים.

ומשכך, הובהר שלא זו בלבד שהנתבעים 2 – 10, כולם, ידעו שהפרסום שכל אחד ואחד מהם עושה ביחס לתובעת איננו אמת, הם לא האמינו באמיתות הפרסום וממילא שלא טרחו לבחון את הפרסום, אם יש בו אמת אם לאו.

20.5. לטענת הנתבעים, במהלך החקירה הנגדית שנעשתה לתובעת, התברר שבניגוד לטענותיה היא אכן משווקת מוצרי מזון לציבור, ולא מסתפקת בפרסום תמונות בלבד.

אכן, במהלך חקירתה הנגדית של התובעת התברר שהיא גם נהגה לשווק מוצרי מזון בתקופה הרלוונטית, ואפילו עשתה כן בהיקפים קטנים מאד (למשל עדות התובעת בעמוד 46 בפרוט'). ולמרות זאת, לא ניתן להבין מה לטענות אלו ולמחלוקות נשוא תביעה זו. לא ניתן להבין זאת, שהרי כבר נמצא שאף לא אחד מהנתבעים 2 – 10 נחשף למוצרי מזון הקשורים לתובעת ואף לא אחד מהנתבעים 2 – 10 גם בקש לפרסם ביקורת המכוונת לפעילותה העסקית של התובעת. ולפיכך, אם נמצא שהתובעת בישלה בבתים של לקוחות או מכרה "גי'חוננים" ועוגות בעגלה שהוצבה בכניסה לקיבוץ החותרים, אין בכך כדי להשליך על שאלת "תום הלב" של מי

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 39830-09-17 דרוקר נ' אליאסי ואח'

מהנתבעים 2 – 10 וכל הטענות המבקשות להתבסס על עובדה זו כנדבך בהגנה של מי מהנתבעים – נדחות.

20.6. למעשה, כל אחד מהנתבעים 2 – 10 הודה שעשה את הפרסום כתגובה לפרסום שעשתה התובעת בקשר עם פרשת עזריה. מרבית הנתבעים 2 – 10 הודו שהתקוממו על הפרסום שעשתה התובעת ועשו את הפרסום שלהם בתגובה לפרסום התובעת. הנתבע 7, אמיר דניאל, אישר שבצע את הפרסום לאחר שנחשף לפרסום שעשתה התובעת, אך טען שעשה את הפרסום בלי קשר לפרסום התובעת ומתוך רצון להתייחס למזון שנרכש ממנה. גרסת הנתבע 7 נדחתה לאחר שנמצא שלא ניתן ליתן בה אמון, וכך גם אין מפלט מהמסקנה שאף הנתבע 7, כיתר הנתבעים 2 – 10, לא האמין באמיתות הפרסום שעשה ביחס לתובעת.

ודוק, בחינת תום הלב של הפרסומים שעשו נתבעים 2 – 10 איננה מתייחסת לעמדתם באותה פרשה המכונה "פרשת עזריה" או לזכותם למתוח ביקורת על עמדת התובעת ולגנותה. זכות זו עומדת, כמובן, לכל אחד מהנתבעים. דא עקא, שהפרסומים נשוא התביעה אינם מתייחסים לאותה פרשה אלא לעיסוקיה של התובעת. כדי לבסס אפשרות לקיומה של הגנת תום הלב, שומה היה על הנתבעים להראות שפעלו בתום לב בעשיית הפרסומים ביחס לעיסוקיה של התובעת. לא ביחס לדעותיה או אמירותיה ביחס לפרשת עזריה. משבחרו הנתבעים 2 – 10 לתקוף דווקא את עיסוקיה של התובעת, ומשבחרו לעשות כן כשהם יודעים שאין אמת בפרסומים שעשו ביחס לעיסוקיה של התובעת – הרי נשללת מהם חזקת תום הלב.

לו נעשה מי מהפרסומים בתום לב, כלומר, לו נעשה מי מהפרסומים לאחר שמי מאלו שפרסמו אכן נחשף לפעילותה העסקית של התובעת ומצא למתוח ביקורת על פעילות זו, אפשר שהיה מקום לבחון אם עומדת לו הגנת תום הלב הנתונה להבעת דעה (סעיף 15 (4) בחוק), שהרי ביקורת צרכנית, אפילו נמצא שהיא בגדר "לשון הרע", עשויה להימצא ככזו שיש "עניין ציבורי" בפרסומה. אין טעם בבחינת אפשרות שכזו מקום בו נשללה חזקת תום הלב כאמור.

20.7. לפיכך, אני דוחה את טענות הנתבעים 2 – 10 להגנת תום הלב העומדת למי מהם, וקובע שאין למי מהנתבעים 2 – 10 הגנה מפני טענות התובעת לפרסום שעשו והמהווה לשון הרע כלפיה. בהמשך, לאחר בחינת הטענות כלפי יתר הנתבעים, יבחנו הטענות לפיצוי לו עותרת התובעת.

21. לאחר שנמצא שהנתבעים 2 – 10 בצעו כלפי התובעת פרסומים המהווים "לשון הרע" ושלא עומדת למי מהם הגנה מההגנות הקבועות בחוק, יש לבחון את טענות התובעת כלפי הנתבע 1, אליאסי.

21.1. אין מחלוקת על הפרסום אשר עשה אליאסי, בזו הלשון:

"תכנסו לדף של נועה.

ותפרגנו באיזה תגובה מהלב ואיזה כוכב בודד שידעו איזה נשמה טובה עומדת מאחורי האוכל שהיא מוכרת."

בחינת טענות התובעת ביחס לפרסום זה, מלמדת שאף לשיטתה אין בפרסום כדי להוות, כשלעצמו, הוצאת לשון הרע. ולא בכדי אין טענה שכזו. די לעין בפרסום כדי להיווכח שאין בו

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 39830-09-17 דרוקר נ' אליאסי ואח'

- כלל אמירה שניתן לראותה ככזו הנכללת בהגדרת "לשון הרע". שאין בפרסום כל אמירה המשפילה את התובעת או מבזה את התובעת.
- 21.2. טענות התובעת כלפי אליאסי, אינן מכוונות ללשון הפרסום שעשה ואינן מבקשות לראות באותו הפרסום כשלעצמו משום "לשון הרע", אלא שלשיטת התובעת אליאסי "שידל" את כל יתר הנתבעים 2 – 10 (כמו גם רבים אחרים כלפיהם לא הוגשה תביעה). לפי גרסת התובעת, מחזיק אליאסי קהל מעריצים, כאלו שהתובעת מכנה "עדת חיילים" אשר גם זכו לכינוי "האריות של הצל", ואלו "נרתמים" לאותו "צו המנהיג" וכך גם נענו לאותו פרסום שעשה, ויצאו באותה מתקפה כלפי התובעת.
- במילים אחרות, התובעת איננה טוענת שאליאסי בצע כלפיה בעצמו עוולה של הוצאת לשון הרע בפרסום שעשה, אלא טוענת שיש להשית על אליאסי את האחריות לפרסומים שעשו כל יתר הנתבעים בתביעה (למעט פייסבוק) באשר הוא זה אשר "שידל" את הנתבעים לבצע את הפרסומים.
- 21.3. סעיף 7 בחוק, קובע כי פרסום לשון הרע יהווה "עוולה אזרחית" ומחיל על עוולה זו הוראות שונות מפקודת הנזיקין [נוסח חדש] (להלן: "הפקודה"). בין ההוראות מהפקודה אשר מחיל החוק, גם הוראת סעיף 12 הקובעת כך:
- לענין פקודה זו, המשתף עצמו, מסייע, מייעץ או מפתה למעשה או למחדל, שנעשו או שעומדים להיעשות על ידי זולתו, או מצווה, מרשה או מאשרר אותם, יהא חב עליהם.**
- כך איפוא, ניתן להשית על נתבע חבות על פרסום לשון הרע גם מקום שלא אותו נתבע בצע את הפרסום, אם נמצא שאותו נתבע שיתף עצמו בביצוע העוולה בהתאם להוראות סעיף 12 בפקודה.
- על הוראה זו מתבססת התביעה כלפי אליאסי. לפי גרסת התובעת, אחראי אליאסי בביצוע עוולת לשון הרע שביצעו כל יתר הנתבעים שכן הוא זה אשר "שידל" אותם לבצע את הפרסום.
- 21.4. קביעת אחריות לפרסום לשון הרע כמשדל, מחייבת עמידה במספר תנאים מצטברים. אלו נדרשים בשים לב לכך שנקודת המוצא של האחריות המיוחסת לנתבע על בסיס טענה זו איננה ביצוע מעשה העוולה בעצמו, אלא ביצוע עוולה בידי אחר. לא בנקל תושת על נתבע אחריות למעשה עוולה שביצע אחר, אלא רק בנסיבות חריגות. נסיבות בהן נמצא שמבצע העוולה היה "ידו הארוכה" של הנתבע. וכך נפסק:
- על-מנת שתקום אחריותו של פלוני מכוח הוראת סעיף 12 לפקודה, צריך שיתמלאו תנאים מספר. נדרש כי תרומתו או השתתפותו של פלוני תהיינה בביצוע מעשה של עוולה ולא בביצוע בלתי נאות של מעשה מותר. "אם אני מרשה לפלוני לנהוג במכונית, והוא נוהג בה לצרכיו האישיים וגורם נזק ברשלנותו, לא אהיה אחראי" (שם, בעמ' 438; ראו גם ע"א 209/53 ויצמן נ' צוקר [2], בעמ' 1421). זאת ועוד, "...האחריות במסגרת סעיף 12 דורשת יסוד נפשי של מודעות לצורך הטלתה" (ע"א 407/89 צוק אור בע"מ נ' קאר סקויריטי בע"מ [3], בעמ' 703). אדם המשתף עצמו בהרפתקה אשר הביאה בסופו של דבר לנזק, יחוב כשותף למעשה הנזיקין אם בהצטרפו למבצע המעשה ידע לקראת מה**

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 39830-09-17 דרוקר נ' אליאסי ואח'

הוא הולך (ע"א 269/82 הילמן נ' כרמי [4], בעמ' 6). ואף "יש הסבורים כי תנאי הכרחי לאחריות המשדל למעשיו של המשדל לפי סעיף 12 לפקודה הינו כוונת המשדל שהמשדל יבצע עוולה, או יבצע מעשה שהעוולה היא תוצאה טבעית שלו" (ברק בחיבורו הנ"ל [49], בעמ' 439)...

דרישה נוספת שנזכרה בספרות לתחולתו של סעיף 12 לפקודה היא קיומו של קשר סיבתי "...בין הוראת השולח לבין העוולה שבוצעה" (א' ברק אחריות שילוחית בדיני נזיקין [50], בעמ' 116). אולם דומה כי דרישה זו אינה קיימת כאשר מדובר, למשל, במי ששיתף עצמו במעשה או במחדל העוולתי ובמי שאשרר אותו בדיעבד, להבדיל מנותן ההוראה. (ע"א 6871/99 משה רינת ואח' נ' משה רום ואח' [פורסם בנבו] 21.4.02, פסקה 12)

כדי לקבוע את אחריותו של אליאסי לפרסום לשון הרע שבצעו יתר הנתבעים, שומה איפוא על התובעת להראות כי אליאסי עצמו בצע עוולה, ולא עשה בעצמו מעשה מותר. ועוד על התובעת להראות כי אליאסי עצמו היה מודע לכך שהנתבעים יבצעו עוולה כלפי התובעת. כי התכוון שתבוצע עוולה של הוצאת לשון הרע כלפי התובעת או לפחות שידע כי ביצוע העוולה כלפיה יהווה "תוצאה טבעית" של המעשה שעשה.

ובנוסף לאלו, כאשר הטענה היא לשידול (להבדיל מטענה לאישרור בדיעבד), יש להראות קיומו של "קשר סיבתי" בין אותה פעולת שידול שמיוחסת לאליאסי לעוולה שבוצעה. 21.5. כאשר בוחנים את לשון הפרסום שבצע אליאסי, קשה למצוא בו את אותו שידול לביצוע עוולה כלשהי מצידו.

אין ספק כי אליאסי, בפרסום שעשה, ביקש למתוח ביקורת על התובעת בקשר עם הפרסום שעשתה ביחס לפרשת עזריה. אין ספק כי בביטוי "נשמה טובה" עשה אליאסי שימוש בלשון סגי נהור, אולם זכותו של אליאסי למתוח ביקורת על התובעת בכלל והעמדות שהביעה בקשר עם פרשת עזריה איננה במחלוקת. גם לאליאסי, כמו לתובעת, החפש להתבטא ולהביע עמדות. אין גם ספק כי אליאסי לא הסתפק במתיחת ביקורת על התובעת, אלא אף קרא לכל מי שמזדהה עם דעותיו למתוח ביקורת על התובעת. ולשאלה אם יש לאליאסי קהל תומכים גדול, "אריות" (כטענת התובעת) אם לאו – איננה רלוונטית לבירור טענה זו. התקיימות יסודות השידול לביצוע עוולה הרי אינם מותנים בקיומו של קהל תומכים. בחינה אובייקטיבית של הפרסום שעשה אליאסי, מלמדת שלא ניתן למצוא בו עוולה כלשהי מצדו של אליאסי. וודאי שלא עוולה של הוצאת לשון הרע.

אף בחינה סובייקטיבית של השתלשלות האירועים מציבה קושי בפני התובעת. בעדותו, התייחס אליאסי לכוונתו בפרסום שעשה, כך (עמ' 68 בפרוט'):

"אני לא אמרתי להם לכתוב דבריי שקר אמרתי להם לשים כוכב אחד, אני לא מסכים עם מה שהיא כתבה, אני לא מסכים עם הדרך שהיא פנתה לדבר הזה ואיך שהיא הציגה את זה תקופה שזה היה חבית של חומר נפץ ואני ביקשתי מהם לפעול."

גרסתו של אליאסי על כוונתו ברשומה שהפיץ מתיישבת עם לשון אותה רשומה. אליאסי העיד שאכן בקש למתוח בקורת על התובעת בגין העמדות שהציגה בקשר עם פרשת עזריה, אך

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 39830-09-17 דרוקר נ' אליאסי ואח'

שכלל לא בקש ממאן דהו לעשות כן בהפצת דברי כזב. ועדות זו אכן מתיישבת עם לשון הרשומה שפרסם, שאין בה כל התייחסות לעסקי התובעת. למעלה מכך, אפילו נמצא שיש "ספק" באשר לכוונתו של אליאסי, שיש "ספק" לכוונתו ברשומה שהעלה נוכח איזכור "האוכל שהיא מוכרת", כאשר בייחוס מעשה עוולה של שידול עסקיני, הספק צריך לפעול לחובת התובעת. זו שעליה נטל ההוכחה.

21.6. וכך ניתן לסכם את בירור הטענה לביצוע עוולה מצד אליאסי כלפי התובעת.

לפי טענת התובעת, הפרסום שעשה אליאסי, הרשומה שהפיץ, איננה בגדר לשון הרע כשלעצמה, אך יש בה כדי "לשדל" את כל העוקבים אחרי אליאסי לבצע עוולה של לשון הרע כלפי התובעת.

על פניו, הסתבר שאכן יש קשר סיבתי בין הפרסומים שעשו הנתבעים 2 – 10 (ורבים רבים נוספים) לרשומה שהעלה אליאסי. שרבים מהנתבעים בחרו לפרסם ביטויי גנאי קשים כלפי התובעת בעקבות קריאתו של אליאסי. אלא שקיומו של כזה קשר סיבתי איננו מספיק כדי לקבל את התביעה כלפי אליאסי.

כדי לבסס טענה זו שומה היה על התובעת להראות שאליאסי עצמו בצע עוולה וכן כי אליאסי התכוון שתבוצע כלפיה עוולה של הוצאת לשון הרע. ושני יסודות אלו של השידול לביצוע עוולה - לא הוכחו.

לא הוכח שאליאסי עצמו בצע עוולה בפרסום שעשה, ולא הוכח שאליאסי התכוון בפרסום שעשה שתבוצע עוולה של הוצאת לשון הרע כלפי התובעת. כל שהוכח הוא שאליאסי בקש להביע התנגדות לעמדות שהביעה התובעת עצמה בקשר עם פרשת עזריה, ועל זכותו לעשות כן אין חולק.

ולפיכך, דין התביעה כלפי אליאסי להידחות.

עם זאת, כיוון שנמצא שהפרסום שעשה אליאסי היה אותו וזו שהביא לשלל הפרסומים המכפישים שעשו יתר הנתבעים, ומאחר ואפילו לא לכך התכוון אליאסי הרי שהייתה בידו האפשרות לחזות את האפשרות לאותן תגובות, אינני מוצא מקום לחייב בהוצאות על דחיית התביעה נגדו.

22. כך נותר לבחון את טענות התובעת כלפי פייסבוק, כאשר לשיטת התובעת יש להשית גם על פייסבוק את האחריות לפצות אותה עקב הפרסומים שעשו כלפיה נתבעים 2 – 10.

22.1. התובעת איננה טוענת, כמובן, כי פייסבוק עצמה פרסמה דבר מה בקשר עם התובעת או כי פייסבוק עצמה אחראית לפרסום לשון הרע כלפי התובעת מכוח פרסום שעשתה פייסבוק. טענת התובעת כלפי פייסבוק איננה למעשה כי אם למחדל. מחדל אשר מייחסת התובעת לפייסבוק.

לפי גרסת התובעת, מעת שהתברר לה לתובעת שהיא נתונה תחת "מתקפה" של פרסומים מכפישים, הועברה על ידה פנייה לפייסבוק ובקשה כי פייסבוק תסיר את הרשומה של אליאסי וכל רשומה אחרת הקוראת "להחריב את העמוד העסקי שלה", ברם פייסבוק סירבה לעשות

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 39830-09-17 דרוקר נ' אליאסי ואח'

כך. בסירוב זה, טוענת התובעת, הפכה פייסבוק להיות "שותפה" לפרסומים המכפישים ואחראית לנזקי התובעת.

פייסבוק מכחישה טענות אלו. במישור העובדתי, מכחישה פייסבוק את הטענה שהתובעת בכלל פנתה אליה בקשר עם הפרסומים נשוא התביעה וטוענת שאין ברשותה תיעוד לפנייה שכזו. ובמישור המשפטי, טוענת פייסבוק שאפילו הייתה כזו פנייה, נוכח אופי הפרסומים עליהם מלינה התובעת, אין כל בסיס לניסיון לייחס לפייסבוק אחריות בגינם ואין יסוד לטענה שהיה על פייסבוק לפעול לחסימתם או הסרתם.

22.2. עיון בראיות התובעת, מלמד על היעדר כל תיעוד התומך בטענה שהתובעת בכלל פנתה לפייסבוק בקשר עם הפרסומים שנעשו כלפיה על ידי הנתבעים ואחרים. התובעת עצמה מצהירה כי אין לה "תיעוד לפנייה" (סעיף 21 לתצהיר התובעת).

למעלה מכך, התובעת אף איננה מספקת מידע על אודות פנייתה לפייסבוק. התובעת איננה מפרטת מתי בדיוק פנתה לפייסבוק, התובעת איננה מפרטת כיצד בדיוק פנתה לפייסבוק, והתובעת איננה מציינת בדיוק את תוכן פנייתה לפייסבוק.

לטענת התובעת, המענה שקבלה מפייסבוק (נספח יט' לתצהיר התובעת) הוא הראיה לכך שאכן פנתה לפייסבוק, כטענתה. פייסבוק איננה מכחישה קבלת פנייה ותלונה מהתובעת, אך מכחישה את הטענה שפנייה זו התייחסה לכלל הנתבעים או כללה טענות למתקפה על עמוד הפייסבוק של התובעת. לפי גרסת פייסבוק, נתקבלה אצלה תלונה של התובעת המתייחסת ל-"תמונה" ומשמע שהתלונה מתייחסת לרשומה שהעלה אליאסי ותלונה נוספת המתייחסת לפרסום שעשתה נתבעת 2 (סעיפים 17 ו-18 לתצהיר מר שאדואנס). עיון באותה תגובה של פייסבוק (נספח יט' לתצהיר התובעת) אכן מלמד שזו מתייחסת לתמונה שהעבירה התובעת לפייסבוק. תמונה ולא פרסום דוגמת הפרסומים שעשו מי מהנתבעים 2 – 10 או אחרים. תגובה זו איפוא, איננה יכולה לבסס את הטענה העובדתית לפנייה של התובעת בקשר עם כלל הפרסומים או בקשר עם "מתקפה" שהיא חווה.

כיוון שהתובעת מבססת את הטענה כלפי פייסבוק על הטענה העובדתית שפנתה לפייסבוק, דיווחה על מתקפה שהיא חווה ובקשה את התערבות פייסבוק, בהיעדר ראיה שתבסס טענה עובדתית זו אין אלא לדחותה.

22.3. כך נמצא שהתובעת לא דיווחה לפייסבוק על "מתקפה" שהיא חווה, אלא על הרשומה שעשה אליאסי ועל הפרסום שעשתה הנתבעת 2. ומשכך, יש לבחון אם במצב זה הפרה פייסבוק התחייבות כלפי התובעת בהימנעותה מכל פעולה.

המקור לחובה שאת הפרתה מייחסת התובעת לפייסבוק, מצוי באותה דוקטרינה המכונה "הודעה והסרה".

דוקטרינה זו פותחה בפסיקת בתי המשפט, אף שטרם זכתה לעיגון בחוק. לפי דוקטרינה זו, כאשר מתברר שנפגעה זכות של אדם, עשויה לעמוד לו זכות תביעה לא רק נגד זה שפגע בזכות, אלא גם נגד "גורם ביניים", כגון בעלי ומנהלי אתרים במרשתת. זכות זו לבוא חשבון עם בעל

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 39830-09-17 דרוקר נ' אליאסי ואח'

האתר, מותנית בכך שנמסרה לבעל האתר הודעה על השימוש שנעשה באתר עליו הוא מפקח לפגיעה בזכות התובע, ובעל האתר לא פעל להפסקת הפגיעה ובמהירות הראויה. וכך למשל נפסק (השופט עופר גרוסקופף):

סיכומו של דבר, הכלל הוא שבעל אתר אינו נושא באחריות להפרה תורמת בגין הימצאות קישור לאתר מפר בפורומים המתנהלים באתר, אלא לאחר שנמסרה לו הודעה על הימצאות הקישור, והוא לא פעל במהירות הראויה להסרתו. (ת"א 567-08-09 א.ל.י.ס. אגודה להגנת יצירות סינמטוגרפיות (1993) בע"מ ואח' נ' רוטר.נט בע"מ ואח' [פורסם בנבו], 8.8.11, פסקה 54)

ברי הדבר שלא בכל מקום בו סבור אדם שנפגעה זכות שעומדת לו חייב בעל האתר גם לפעול להסרתו של פרסום או קישור ולהתערב בשיח שמתנהל באותו אתר. טענה לפגיעה ואף תחושה סובייקטיבית של פגיעה אינם מספיקים. כדי להטיל על בעל אתר חבות לפעול, נדרשת לא רק מסירת הודעה לבעל האתר, אלא גם שומה על המבקש להראות שאותו דבר שהוא מבקש להסיר (בין פרסום או בין קישור וכיו"ב) פוגע ואסור על פניו (ראו למשל השופט רמי אמיר – ת.א. (שלום כפר סבא) 7830/00 בורוכוב אמנון נ' פורר אלישי [פורסם בנבו] 14.7.02, פסקה 55).

והרי חדשות לבקרים מוגשת לבית המשפט תביעה בטענה לפרסום לשון הרע, ובית המשפט נדרש לקיומו של בירור מקיף בשאלה אם הפרסום בכלל מהווה "לשון הרע" כהגדרתו בחוק. זהו זה תפקידו של בית המשפט. ולא זה תפקידו של בעל אתר במרשתת. אפילו בעל אתר רב עוצמה (כך לטענת התובעת) דוגמת פייסבוק. אין זה מתפקידו של בעל אתר להכריע במחלוקות על פגיעה בזכויות בכלל, ואין זה מתפקידו של בעל אתר להכריע במחלוקות בענייני לשון הרע בפרט. וכך, כאשר בטענה לפרסום לשון רע עסקינן, אחריותו של בעל אתר לפרסום שנעשה ותחת הדוקטרינה של "הודעה והסרה" תחול רק כאשר אותו פרסום נשוא הפנייה לבעל האתר התברר ככזה שהוא אסור "על פניו". כזה אשר לא תיתכן מחלוקת של ממש בשאלת היותו פוגעני ואסור.

22.4. כאשר מיישמים את הדוקטרינה על נסיבות המקרה דנא, קשה לראות מה בסיס מצאה התובעת לבוא בטענות לפייסבוק.

בכל הנוגע לפרסום שעשה אליאסי, הרי נמצא שאין בו כל "לשון הרע" כלפי התובעת, קל וחומר בן בנו של קל וחומר שאין לראות בו כפרסום שהוא אסור על פניו.

כך גם בכל הנוגע לכל יתר הפרסומים שעשו נתבעים 2 – 10 כמו גם כל אותם אלמונים אחרים שפרסמו ביקורת על עסקי המזון של התובעת. בחינתו של כל פרסום שכזה הרי מראה על ביקורת תמימה, כזו שאיננה שונה מכל ביקורת צרכנית אחרת הנפוצה במרשתת. פייסבוק איננה אמורה לבחון אם מי מהמפרסמים "באמת" מבקש להביע ביקורת על שירות שצרך מהתובעת ואף לא לברר אם בכלל מספקת התובעת שירותים מהסוג נשוא הפרסומים.

22.5. עוד טוענת התובעת כי התערבות פייסבוק נדרשה נוכח היקף הפרסומים בעמוד הפייסבוק של התובעת היקף כה גדול של פרסומים, טוענת התובעת, מביא את הביקורת כלפיה מביקורת

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 39830-09-17 דרוקר נ' אליאסי ואח'

גרידא, למצב של "טרור רשתי" ובמצב שכזה, טוענת התובעת, חייבת הייתה פייסבוק להתערב.

לתמיכה בטענה זו, מפנה התובעת לחוות דעתו של המומחה מטעמה, רן בן-זיק. מר בן זיק טוען בחוות הדעת כי לפייסבוק יש את היכולת לדעת את מקור התנועה של כל משתמש בפייסבוק, וכך גם את היכולת לזהות "תנועה עודפת" וממילא שאת אותה "תנועה עודפת" בעמוד הפייסבוק של התובעת.

על בסיס חוות דעת זו, טוענת התובעת לקיומה של "תנועה עודפת" בעמוד הפייסבוק שלה, את יכולתה של פייסבוק לזהות הן את התנועה העודפת הזו והן שמקורה ברשומה שהעלה אליאסי. וכאשר נתונה היכולת, לשיטת התובעת, גם חלה החובה למחוק את הרשומה של אליאסי וכך לעצור את "המתקפה" על התובעת.

טענה זו מעוררת שאלות שבירורן חורג מהנדרש להכרעה בתביעה זו. והרי אם מקור אותה תנועה חריגה של גולשים בעמוד הפייסבוק של התובעת רשומה שהיא אסורה "על פניה", חבותה של פייסבוק כבעל האתר להסירה איננה מותנית בהיקף הגולשים שנחשפו לה או בהיקף המגיבים בעמוד הפייסבוק של התובעת.

ואם מקור התנועה החריגה רשומה שאיננה אסורה "על פניה", לא ברור אם מוטלת על בעל אתר החובה להתערב ולהביא לעצירת אותה תנועה. כך, למשל, אם כל אותם גולשים שפרסמו תגובה בעמוד הפייסבוק של התובעת היו מתייחסים אך ורק לעמדה שהביעה בפרשת עזריה, בלי כל התייחסות לעיסוקיה, כלל לא ברור שהייתה לתובעת הזכות לדרוש להגביל או לעצור את היקף התגובות. ומאידך, בהחלט אפשר להניח קיומו של מצב בו היקף חריג של תנועה משנה את נקודת האיזון בתגובה המצופה מבעל האתר ומגדיל את האפשרות לראות במקור התנועה החריגה פרסום שהוא אסור "על פניו".

כאמור, בירור שאלות אלו חורג מהנדרש להכרעה בתביעה זו, שכן התובעת לא הראתה שפנתה לפייסבוק בטענה המתייחסת לאותה "תנועה חריגה" לה היא טוענת, ולא הראתה שהציגה בפני פייסבוק מסכת עובדתית המראה שהיא חווה תנועה חריגה ("מתקפת טרור רשתי" כהגדרתה).

22.6. וכך ניתן לסכם את בירור טענות התובעת כלפי פייסבוק.

לפי טענת התובעת, הפרה פייסבוק את חובותיה כלפיה בהיותה "בעל האתר", שכן נמנעה מכל מעשה להסרת הרשומה שהעלה אליאסי ובכך גם נמנעה מעצירת אותה "מתקפה" של גולשים רבים אשר פנו לעמוד הפייסבוק של התובעת והעלו במסגרתו פרסומים המכפישים את פעילותה העסקית של התובעת.

טענת התובעת מתבססת על הדוקטרינה אשר קנתה לה שביתה בפסיקה, והמכונה דוקטרינת "הודעה והסרה". לפי דוקטרינה זו, בהתייחס לעוולת הוצאת לשון הרע, בעל אתר אינו נושא באחריות להפרה תורמת לביצוע עוולה בגין פרסומים באתר, אלא לאחר שנמסרה לו הודעה על הפרסום, והוא לא פעל במהירות הראויה להסרתו ובלבד שאותו פרסום התברר ככזה שהוא אסור "על פניו".

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 39830-09-17 דרוקר נ' אליאסי ואח'

- במקרה דנא, אף לא אחד מהפרסומים נשוא התביעה הינו כזה שהוא אסור "על פניו". לא הפרסום שעשה אליאסי ובו ביקורת על עמדת התובעת בפרשת עזריה, אף לא הפרסומים שעשו יתר הנתבעים (ורבים אחרים) ונראים כביקורת על עסקי התובעת, ביקורת שאין לה לפייסבוק הכלים ואף אין זו סמכותה לבחון או לקבוע אם יש בהם ממש אם לאו.
- כך גם לא הוכח שהתובעת הביאה בפני פייסבוק מידע על "תנועה חריגה" של גולשים בעמוד הפייסבוק שלה, וכך התייתר הצורך לבדוק אם במצב שכזה אמורה הייתה פייסבוק להתערב. ולפיכך, דין התביעה כלפי פייסבוק להידחות.
23. לאחר שנמצא שיש לקבל את התביעה כלפי נתבעים 2 – 10, ולדחות את התביעה כלפי אליאסי ופייסבוק, יש לקבוע את הסעד לו זכאית התובעת כלפי נתבעים 2 – 10.
- 23.1. עתירת התובעת הינה לפיצוי הסטטוטורי הקבוע בחוק, ללא צורך בהוכחת נזק. התובעת איננה מנסה להבחין בין הפרסומים השונים שעשה כל אחד מהנתבעים 2 – 10 ואיננה מנסה להציע מתאם בין חומרת הפרסום לסכום הפיצוי הנדרש בגינו. לשיטת התובעת, כל אחד ואחד מהנתבעים 2 – 10 חייב במלוא הפיצוי המקסימלי הנקוב בחוק ואף לכפל פיצוי, שכן לשיטתה כל פרסום שכזה נעשה מתוך כוונת זדון.
- 23.2. בהתאם לסעיף 7א (ב) לחוק, מוסמך בית המשפט לחייב נתבע לשלם לתובע פיצויי ללא הוכחת נזק, ואילו בסעיף 7א (ג) לחוק נקבע כי אם הוכח שהפרסום נעשה "בכוונה לפגוע" מוסמך בית המשפט לחייב את הנתבע בתשלום "כפל הסכום". בבחינתה של הוראה זו, יש לזכור כי השאיפה להגן על שמו הטוב של אדם באה לכדי ביטוי בעצם הסמכות לפסוק לזכותו פיצוי ללא הוכחת נזק. מאידך, הסמכות לפסוק "כפל פיצוי" מיועדת רק למקרים חריגים. רק במקרים בהם התבררה כוונה של ממש לפגוע בתובע. לא די לו לתובע להראות שהנתבע היה ער לאפשרות שתיגרם פגיעה בתובע ואף לא שהתכוון לפגוע בתובע. לאלו מיועדים הפיצויים שנקבעו. כדי להצדיק "כפל פיצוי" שומה על תובע להוכיח כוונת זדון של ממש לפגוע בתובע (ראו למשל השופט יעקב שיינמן, ע"א (מרכז) 32031-10-12 דנון תקשורת תדמיתית בע"מ נ' הרב אמנון יצחק שליט"א [פורסם בנבו] 9.5.13, פסקאות 9 – 15).
- 23.3. עיון בפרסומים נשוא התביעה ובטענות הנתבעים 2 – 10, מקשה על קבלת טענה זו. הנתבעים הצהירו כי הפרסומים שעשו בקשר עם התובעת נעשו בכוונה להגיב לעמדות שהביעה בקשר עם פרשת עזריה, כאשר הם מסתייגים מדעותיה אלו. עוד הצהירו הנתבעים אשר הגישו תצהיר, כי העלו את הפרסומים "בעידנא דריתחא" ולא מתוך כוונה לפגוע בתובעת (למשל תצהירי הנתבעים 8 (מתנאל בוסני) ו-10 (גיא אוחנה). גם במהלך החקירות הנגדיות של אלו מהנתבעים 2 – 10 שהתייצבו לדיון לא הוצגו אמירות או ראיות אחרות לביסוס הטענה לכזו "כוונת זדון" לה טוענת התובעת. כך העיד הנתבע 3, יובל וזנה (עמ' 81 בפרוט):

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 39830-09-17 דרוקר נ' אליאסי ואח'

אני אומר אני הייתי ילד בן 17 אני עשיתי טעות... עשיתי טעות הטחתי ביקורת ואני יודע שהיום לא הייתי צריך לעשות את זה בדיעבד. וכך עדות הנתבע 4, אלדד שוהם (עמ' 83 בפרוט): ניסיתי בפייסבוק ליצור איתה קשר חשבתי שהיא חסמה אותי אבל מסתבר שהיא באמת אולי הורידה את הדף אוו משהו. לא הצלחתי ליצור איתה קשר ובכול זאת אני מתנצל מעל הבמה הזאתי.

הרושם הברור העולה ממכלול הראיות שהוצגו, הוא שלכלל הנתבעים היה רצון להגיב לעמדות שהציגה התובעת בקשר עם "פרשת עזריה". רצון להביע תגובה אשר תפגע בתובעת, אך לא כזו כוונה המגיעה כדי "כוונת זדון". אף לא אחד מהנתבעים הכיר את התובעת. וודאי שלא את נסיבותיה האישיות או עסקיה. כולם סברו שעמדתה בפרשת עזריה איננה מקובלת עליהם ובקשו להגיב. תגובתם, כפי שנמצא, הייתה שגויה והתבררה כהוצאת לשון הרע. וכוונה שלהם שכך יהיה הייתה. אך ראיה לכזו "כוונת זדון" איין. לפיכך, טענת התובעת ל"כוונת זדון" המצדיקה חיוב בכפל פיצוי – נדחית.

23.4. ככלל, מטרת הפיצוי בעוולה של הוצאת לשון הרע, איננה שונה מהמטרות הכלליות של הפיצויים בדיני הנזיקים – השבת מצבו של הנפגע לקדמותו. עם זאת, ברי הדבר שיש קושי ביישום מטרה זו כאשר התביעה הינה לפיצויים ללא הוכחת נזק ובהיעדר נתונים שיאפשרו לאמוד את היקף הנזק שנגרם לתובע. כך בפרט במקרה דנא, כאשר התובעת מלינה על כך שנאלצה לסגור את עמוד הפייסבוק שלה נוכח היקף הביקורות, אך נמנעה מהצגת תחשיבים שיאפשרו לאמוד את נזקה.

בהיעדר נתונים לאומדן נזקי התובעת, מוסב הדגש על המטרה העונשית של דני לשון הרע. "בעוולת לשון הרע, מכירה שיטת המשפט בכוחו של בית המשפט להטיל על המזיק חובת תשלום פיצוי לניזוק שמטרתה חורגת מהשבת המצב לקדמותו, אלא תכליתה "לשקף את סלידתה של החברה מהתנהגותו של המזיק"... וכך, במקרים מתאימים, משמשים הפיצויים הנזיקיים בעוולת לשון הרע גם כדי להעניש את מי שגרם לפגיעה בשמו הטוב של אדם... בהקשר זה, מתמקד הפיצוי ברצון להשיב למעוול כגמולו, תוך ביטוי מסר של הכרה שיפוטית וחברתית בצורך למנוע פגיעות לא מוצדקות בשם הטוב... לצד תכליות הפיצוי הקשורות להטבת נזקו של הנפגע, ו"ענישת" הפוגע, מכוונים הפיצויים בגין לשון הרע להעביר, במקרים מתאימים, מסר חינוכי מרתיע לציבור כולו מפני מעשי פגיעה בכבודו של אדם." (ע"א 89/04 ד"ר יולי נודלמן נ' נתן שרנסקי [פורסם בנבו], 4.8.08, פסקה (53)

הפרסומים שעשו הנתבעים 2 – 10 ראויים לגנאי. אין חולק על זכותם להביע את עמדתם ביחס לפרשת עזריה בכלל ובתגובה לעמדות התובעת עצמה באותה פרשה בפרט. זכותם של הנתבעים 2 – 10 להביע עמדת נגד לזו שהביעה התובעת ואפילו בלשון בוטה דוגמת זו בה עשתה שימוש התובעת, ודאי שאיננה נופלת מזכותה של התובעת. אלא שחופש הביטוי לחוד

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 17-09-39830 דרוקר נ' אליאסי ואח'

וחופש הביזוי לחוד. החופש להביע דעות איננו מקנה זכות להכפיש ולבזות ולפגוע בתובעת בעניינים שאין להם דבר וחצי דבר עם אותה דעה שהביעה.

הנתבעים 2 – 10 שגו, כאשר חלף פרסום עמדתם ביחס לפרסום שעשתה התובעת בחרו לפרסם דברי כזב ביחס לעיסוקיה של התובעת. ודווקא השאיפה לשמור על שיח חופשי וענייני מצדיקה השתתפות בפיצוי על הנתבעים 2 – 10.

ודוק, באומדן הפיצוי יש להביא בחשבון את הפרסום הספציפי שעשה כל נתבע מהנתבעים 2 – 10 כמו גם את נסיבותיו האישיות. ברי הדבר שהפרסומים אינם אחידים ברמת הפגיעה בתובעת, כך גם לכל נתבעת מהנתבעים 2 – 10 נסיבות אישיות שונות, וכך גם אומדן הפיצוי. כך גם בשלב זה, בשומת הפיצוי, תבוא לכדי ביטוי העובדה שהפרסומים שעשו הנתבעים 2 – 10 נעשו בו זמנית, במה שנראה כגל של התנכלות לתובעת על רקע הפרסום שעשתה. אכן, כל פרסום יבחן כשלעצמו ובנפרד, אך גם בשים לב להיותו חלק ממה שנראה כפגיעה משותפת בתובעת. וכך, פרסום שאפשר וכשלעצמו, לו נעשה במנותק מכל קשר לפרסומים אחרים, היה נתפס כזוטי דברים, כאמירה שאין בה כדי לפגוע בפגיעה המצדיקה פנייה לערכאות, דווקא היות הפרסומים חלק ממערכה כוללת תצדיק פיצוי שכזה. למעשה, בכך ניתן להציב תמרוך אזהרה בפני מי אשר שוקל ליטול חלק במתקפה כוללת של פרסומים כלפי אדם, שכן נטילת חלק בכזו מתקפה עלולה לחשוף את המפרסם לחיוב בפיצוי גם בגין דברים שאפשר ולא היו מצדיקים זאת בנסיבות אחרות.

23.5. נוכח שיקולים אלו, ייעשה החיוב כך :

- א. הנתבעת 2, דניאלה רוקח, פרסמה תגובה במילים בוטות, כשהיא מייחסת לתובעת שיווק מוצרי מזון הגורמים למחלות ("שילשלתי שבועי") ועוד הוסיפה ומסרה גרסה שנמצאה לא אמינה, גרסה לפיה כביכול בקשה להתייחס לחוויה שעברה במסעדה. נוכח חומרת הדברים ואי האמון בגרסה שנמסרה – אני מחייב את הנתבעת 2 לפצות את התובעת בסך של 8,000 ₪ ובנוסף גם לשאת בהוצאות התובעת בסך של 2,000 ₪.
- ב. הנתבע 3, יניב מאיר לוי, אומנם פרסם דברים חמורים ("גורם לכאבי בטן"), אולם הנתבע 3 ציין בכתב ההגנה כי הפרסום נעשה בהיותו חייל בשירות סדיר, שאין לו האמצעים לשכור שירותי עורך דין, והוא מתנצל על הפרסום שעשה והעוול שהסב לתובעת.
- א. אינני מוצא מקום לזקוף לחובתו של הנתבע 3 את אי הגשת התצהיר והתייצבותו לדיון. למעשה, בכתב ההגנה נטל הנתבע 3 אחריות לטעות שעשה, התנצל עליה וחסך משאבים מהתובעת ומבית המשפט. התנהלות זו, אין בה די כדי לשלול אחריות לפיצוי והבעת הסתייגות מהפרסום, אך יש בה כדי להשליך על היקף הפיצוי.
- ב. בנסיבות אלו, אני מחייב את הנתבע 3 לפצות את התובעת בסך של 1,000 ₪ ובנוסף לכך לשאת בהוצאות התובעת בסך של 500 ₪.
- ג. הנתבע 4, יובל זונה, פרסם דברים שחומרתם איננה ברף הגבוה ("העוגה הגיעה מעוכה ומקולקלת"), אך במהלך עדותו ציין שעשה כן בהיותו כבן 17, התנצל ובקש לחזור בו

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 17-09-39830 דרוקר נ' אליאסי ואח'

- מהדברים. אף זו יש לזקוף לזכותו. בנסיבות אלו, אני מחייב את הנתבע 4 לפצות את התובעת בסך של 1,000 ₪ ובנוסף לכך לשאת בהוצאות התובעת בסך של 500 ₪.
- ד. אף הנתבע 5, סטניסלב קופולביץ, פרסם דברים חמורים ("האוכל ממש מגעיל... הכל מקולקל ולא טרי"), ואף הגיש כתב הגנה בו בקש לדחות את התביעה. הנתבע 5 לא הגיש תצהיר עדות ראשית, לא התייצב למתן עדות ואף לא הוגשו סיכומים מטעמו. בנסיבות אלו, אני מחייב את הנתבע 5 לפצות את התובעת בסך של 6,000 ₪ ובנוסף לכך לשאת בהוצאות התובעת בסך של 2,000 ₪.
- ה. הנתבע 6, אלדד שוהם, פרסם דברים אשר חומרתם איננה ברף הגבוה ("לא אהבתי בכלל. אני חושב שזה פג תוקף"). אף הנתבע 6 ציין במהלך עדותו ציין שעשה את הפרסום כן בהיותו כבן 18 - 19, התנצל ובקש לחזור בו מהדברים. אף זו יש לזקוף לזכותו.
- ו. בנסיבות אלו, אני מחייב את הנתבע 6 לפצות את התובעת בסך של 1,000 ₪ ובנוסף לכך לשאת בהוצאות התובעת בסך של 500 ₪.
- ז. הנתבע 7, אמיר דניאל, פרסם דברים הכוללים ביטויי גנאי קשים ("מקולקלת עם ריח של עובש. טינופת."). בנוסף לכך, הנתבע 7 לא נטל אחריות לפרסום השגוי, ועמד על גרסה שהתברר שקשה ליתן בה אמון. בכך, לא זו בלבד שלא הוקתה חומרת הדברים אלא נגרמה התעסקות מיותרת בבירור הטענות. בנסיבות אלו, אני מחייב את הנתבע 7 לפצות את התובעת בסך של 8,000 ₪ ובנוסף לכך לשאת בהוצאות התובעת בסך של 4,000 ₪.
- ח. הנתבע 8, מתנאל בוסני, פרסם דברים שחומרתם איננה ברף הגבוה ("טעם סינטטי ומגעיל"). הנתבע 8 אמנם הגיש תצהיר עדות ראשית, אך לא התייצב להיחקר עליו ובכל זאת מצא להגיש סיכומים ולבקש לדחות את התביעה. הנתבע 8 לא מצא לנכון להתנצל על הפרסום שעשה, וטענתו שלפיה עמדה לו הזכות לפרסם דברי ביקורת כוזבים כמשקל נגד לעמדה שהביעה התובעת בקשר עם פרשת עזריה – נדחתה. בנסיבות אלו, אני מחייב את הנתבע 8 לפצות את התובעת בסך של 6,000 ₪ ובנוסף לכך לשאת בהוצאות התובעת בסך של 2,000 ₪.
- ט. הנתבע 9 (ע.נ.) פרסם דברים שחומרתם נמוכה. למעשה, הנתבע 9 לא פרסם ביקורת על משהו שקבל מהתובעת, אלא טען שהזמנה שבצע לא הגיעה לידי. הנתבע 9 עשה את הפרסום בהיותו קטין כבן 16, ואביו, אשר התייצב בשמו, בקש לדחות את התביעה. אף שיש להעמיד לחובת הנתבע 9 את עצם הפרסום, יש להעמיד במקרה זה לחובת התובעת את התעקשותה לחייב גם אותו כשווה לכל יתר הנתבעים וברף הפיצוי הגבוה. התובעת העמידה את הנתבע 9 בחשיפה לחבות בהיקף העולה בהרבה על שנראה סביר נוכח מהות הפרסום ונסיבותיו האישיות.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 17-09-39830 דרוקר נ' אליאסי ואח'

על עצם הפרסום שעשה הנתבע 9, בשים לב למהות הפרסום ונסיבותיו, הייתי מוצא לחייבו בפיצוי ברף הנמוך, אך כנגד זאת דומני שהיה מקום דווקא לחייב את התובעת נוכח התעקשותה למצות עימו את הדין. באיזון שבין אלו, אני מוצא שלא להשית כל חבות על הנתבע 9 ואף לא לעשות חבות בהוצאות.

ט. הנתבע 10, גיא אוחנה, פרסם דברים חמורים ("אוכל טינופת, יחס על הפנים..."), אך לא התייצב לדיון ואף לא מצא לנכון להתנצל על דבריו. בנסיבות אלו, אני מחייב את הנתבע 10 לפצות את התובעת בסך של 7,000 ₪ ובנוסף לכך לשאת בהוצאות התובעת בסך של 2,000 ₪.

24. לא מצאתי ממש ביתר טענות הצדדים, ובפרט שלא מצאתי ממש בטענות התובעת לעוולות נוספות שבוצעו כלפיה, הפרות של זכות יוצרים שיש לה, או עוולה מסחרית, או פגיעה בפרטיות.

25. אשר על כן אני קובע כדלמן:

התביעה נגד הנתבע 1, יואב אליאסי – נדחית, ללא צו להוצאות.

הנתבעת 2, דניאלה רוקח, תשלם לתובעת סך של 8,000 ₪ ובנוסף גם תישא בהוצאות התובעת בסך של 2,000 ₪.

הנתבע 3, יניב מאיר לוי, ישלם לתובעת סך של 1,000 ₪ ובנוסף לכך ישא בהוצאות התובעת בסך של 500 ₪.

הנתבע 4, יובל וזנה, ישלם לתובעת סך של 1,000 ₪ ובנוסף לכך ישא בהוצאות התובעת בסך של 500 ₪.

הנתבע 5, סטניסלב קופולביץ, ישלם לתובעת סך של 6,000 ₪ ובנוסף לכך ישא בהוצאות התובעת בסך של 2,000 ₪.

הנתבע 6, אלדד שוהם, ישלם לתובעת סך של 1,000 ₪ ובנוסף לכך ישא בהוצאות התובעת בסך של 500 ₪.

הנתבע 7, אמיר דניאל, ישלם לתובעת סך של 8,000 ₪ ובנוסף לכך ישא בהוצאות התובעת בסך של 4,000 ₪.

הנתבע 8, מתנאל בוסני, ישלם לתובעת סך של 8,000 ₪ ובנוסף לכך ישא בהוצאות התובעת בסך של 2,000 ₪.

הנתבע 9, ע.ג. (קטיף), איננו מחויב בפיצוי לתובעת.

הנתבע 10, גיא אוחנה, ישלם לתובעת סך של 7,000 ₪ ובנוסף לכך ישא בהוצאות התובעת בסך של 2,000 ₪.

התביעה נגד הנתבעת 11, פייסבוק – נדחית. אכן, פייסבוק הינה חברת ענק אולם אין הצדקה למצב בו תביעה שנמצאת חסרת בסיס מסתיימת בלא שתחוב התובעת בנשיאה בהוצאות פייסבוק, אפילו אלו אינן מבטאות את היקף המשאבים שנדרשו לבירור התביעה. באיזון שבין זכותה של פייסבוק לתשלום על דחיית התביעה והמדיניות המצדיקה חיוב בהוצאות על תביעה שנדחתה, אלו מול מצבה האישי של התובעת – אני מחייב את התובעת לשאת בהוצאות פייסבוק בגין הגשת התביעה בסך של 6,000 ₪.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 39830-09-17 דרוקר נ' אליאסי ואח'

ניתן היום, י"ד אב תש"פ, 04 אוגוסט 2020, בהעדר הצדדים.

רונן אילן, שופט